

EHLI-BEJT U SUNNIJSKIM TRADICIJSKIM IZVORIMA

Mina VALJEVAC
Mensur VALJEVAC

UDK 28-31:929 Muhammad

SAŽETAK: Slovom Kur'ana i Hadisa, Allahov Poslanik, Muhammed, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, najodabraniji je Allahov rob i Poslanik, a njegova porodica najodabranija porodica. Na njenu vrijednost indirektno i direktno ukazuju kur'anski ajeti i hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Imperativ traženja blagoslova za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., podrazumijeva i traženje blagoslova za njegovu porodicu. Jedna od posebnih vrijednosti Ehli-bejta je i ta da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nagovijestio čovjeka u Posljednjem vremenu (*abiruz-zeman*) iz njegovog Ehli-bejta koji će biti ispravno vođen i darovan (*mehdijj*) Zemlji i svim njenim stanovnicima, na kojoj će ponovo uspostaviti poremećenu ravnotežu i sklad i ispuniti je pravdom nakon što je bila ispunjena nepravdom. Vrijednosti Ehli-bejta ogleda se i u tome da će, u Posljednjem vremenu (*abiruz-zeman*), jedan čovjek iz Ehli-bejta, koji će biti ispravno vođen i darovan (*mehdijj*) Zemlji i svim njenim stanovnicima, ponovo uspostaviti na njoj poremećenu ravnotežu i sklad, te je ispuniti pravdom, nakon što je bila puna nepravde. Neki potomci Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji su njegov Ehli-bejt nisu dostojni svog porijekla. Moralni vjernici koji se grijeha čuvaju i strahuju od Allaha dio su njegove, s.a.v.s., blagoslovljene porodice. Ljubav prema Porodici Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je dužnost, ali ona može imati i svoju suprotnost zbog njenog zanemarivanja, ali i krajnost zbog pretjerivanja. Časni roditelji Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pošteđeni su od kažnjavanja.

Ključne riječi: Ehli-bejt, odabranost, vrijednost, moralnost, ljubav, odgovornost, roditelji.

Uvod

U arapskom jeziku čiji se temelj nalazi u Kur'anu i hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, termini kojima se označava porodica jesu: *al*, *āile*, *usre* – porodica u općem smislu i *ehli* i *ehli-bejt* porodica u užem smislu, doslovno: *porodica kuće*, tj. oni koji žive pod jednim krovom (*ve ehlu-l-bejti sukkānubū*). (Es-Sehimi, 2004:30)

Općeprihvaćeni termin u tradicionalnoj literaturi kojim se označava porodica Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sadržan je u sintagmi "*Ehlu-l-bejt*", ili uobičajno u bosanskom jeziku "*Ehli-bejt*", čiji je doslovan prijevod *Porodica kuće*, a preneseni *Kućna porodica*. Njen uobičajeni prijevod,

u bosanskom jeziku, je *Poslanikova porodica* ili *porodica Allahovog Poslanika*, s.a.v.s..

Postoji više razloga zbog kojih smo se opredijelili za ovu temu. Kao prvo, to je sami značaj porodice Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na koji jasno skreće pažnju Kur'an i Hadis:

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

"Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova (ehlel-bejti), grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti." (Kur'an: El-Ahzab: 33)

أَمَّا بَعْدُ أَلَا أَيْهَا النَّاسِ فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوشِكُ أَنْ يَأْتِيَ رَسُولُ رَبِّي فَأَجِيبْ وَأَنَا تَارِكٌ فِيكُمْ تَقْلِينَ أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللَّهِ

فِيهِ الْهُدَىٰ وَالنُّورُ فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ وَاسْتَمْسِكُوا بِهِ وَأَهْلُ بَيْتِي أَذْكَرُكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي أَذْكَرُكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي

"O ljudi! Ja sam samo čovjek kojem će uskoro doći izaslanik njegova Gospodara i ja ću se odazvati. I ja vam ostavljam dva pologa: prvi je Allahova Knjiga, u njoj je Uputa i Svjetlo, pa se prihvatite Allahove Knjige i čvrsto je se pridržavajte! I moj Ehli-bejt. Opominjem vas Allahom na moj Ehli-bejt! Opominjem vas Allahom na moj Ehli-bejt! Opominjem vas Allahom na moj Ehli-bejt!" (Muslim En-Nejsaburi, 4/1873)

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِن تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضَلُّوا بَعْدِي أَحَدُهُمَا أَعْظَمُ مِنَ الْآخَرِ

كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى
الْأَرْضِ وَعِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي وَلَنْ يَتَفَرَّقَا
حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْخَوْصَ فَانظُرُوا كَيْفَ
تَخْلُقُونِي فِيهِمَا

“Ostavljam vam ono čega, ako se budete držali nećete poslije mene zalutati. Jedno od toga je uzvišenije od drugog: Allahova knjiga koja je ispruženo uže sa Neba do Zemlje i moje potomstvo – moj Ehli-bejt. Njih dvoje se neće razdvojiti dok ne stignu do moga vrela, pa gledajte kako će te me naslijediti u pogledu njih.” (Et-Tirmizi, 5/663; Ibn Hanbel, 1999:3/14)

Kao drugo, interes za ovu temu smatramo našom obavezom, jer mišlimo, u duhu kur’ansko-hadiskih preporuka, da je jedna od primarnih zadaća svakog vjeroučitelja i nastavnika, koji podučavaju djecu i studente islamskim vrijednostima, razvijanje ljubavi prema Učitelju svih vjeroučitelja, njegovoj porodici i Knjizi koja mu je objavljena:

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْرَفْ
حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
شَكُورٌ

“To je ono čime Allah obveseljava robove Svoje koje vjeruju i čine dobra djela. Reci: ‘Ne tražim od vas za to nikakvu nagradu, osim ljubavi prema rodbini.’ A ko učini dobročinstvo, dodat ćemo mu na njega dobro. Uistinu! Allah je Oprosnik, Zahvalni.” (Kur’an: Eš-Šura: 23)

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ حُبِّ
نَبِيِّكُمْ وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ
فَإِنَّ حَمَلَةَ الْقُرْآنِ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ
إِلَّا ظِلُّهُ مَعَ أَنْبِيَائِهِ وَأَصْفِيَائِهِ

“Odgajajte vašu djecu sa tri osobine: ljubavi prema vašem vjerovjesniku, ljubavi prema njegovoj porodici (ehli bejtih) i učenju Kur’ana. Hafizi Kur’ana biće u Allahovom bladu, sa Allahovim vjerovjesnicima i odabranicima, u danu kada neće biti osim Njegova blada.” (El-Hejtemi, 1997:2/496; El-Adžluni, 1988:1/74)

أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْذُوكُم مِّنْ نَّعَمِهِ وَأَحِبُّوا
لِلَّهِ وَاللَّهُ وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي بِحُبِّي

“Volite Allaha zbog Njegovih blagodati koje vam daje. Allahu za ljubav volite moju kućnu porodicu (ehle bejt).” (Et-Tirmizi, 5/664; El-Hakim En-Nejsaburi, 1990:3/162)

O Ehli-bejtu je, do sada, napisano, prevedeno i objavljeno više radova, nekoliko knjiga, te jedan zbornik.

Rahmetli Kasim Hadžić (Hadžić, 1988) i Abdulah Čelebić (Čelebić, 1986) napisali su radove posvećene Ehli-bejtu.

Najznačajniju knjigu o Ehli-bejtu, na bosanskom jeziku, pod naslovom “Allahov poslanik i njegova porodica (ehli bejt)”, napisao je naš mladi istraživač, Jusuf-ef. Džafić. Pored općih naznaka o Ehli bejtu, Jusuf-ef. je pojedinačno predstavio članove Ehli bejta iz nekoliko prvih generacija. (Vidjeti: Džafić, 2018)

U zborniku *Ehli-bejt u Bosni i Hercegovini* objavljeni su radovi izlagani na Međunarodnom simpoziju o Ehli-bejtu kojeg je, u Sarajevu organizovao, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”, 25. i 26. maja, 2003. godine. U Zborniku se govori o Ehli-bejtu iz različitih obzora, počevši od *tefsira*, preko teologije, *hadisa*, islamske filozofije, *alhamijado* književnosti, poezije pa sve do islamskog prava i umjetnosti. Također, su primjetni i različiti pristupi i razumijevanja ovog fenomena.

Odabranost, vrijednost i uloga ehli-bejta

Radi lakšeg razumijevanja tematike, prije samog govora o odabranosti, vrijednosti, ulozi i pripadajućem mjestu Ehli-bejta mi ćemo dati jednu kraću odrednicu tog termina. Inače, samo definisanje pojma Ehli-bejt povlači pitanje ko ulazi u sastav porodice Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tj. njegova Ehli-bejta. Tome pitanju je posvećeno jedno cijelo poglavlje u našem radu. Ukratko, prema najargumentovanijem mišljenju Ehli-bejt su:

مَنْ تَحَرَّمَ عَلَيْهِمُ الصَّدَقَةَ وَهُمْ أَزْوَاجُهُ
وَدُرَيْتُهُ وَكُلُّ مُسْلِمٍ وَمُسْلِمَةٍ مِنْ نَسْلِ
عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُمْ بَنُو هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ
مَنَافٍ ...

“Oni kojima je zabranjeno uzimanje milodara (*sadaka*); a to su: 1. njegove, sallallahu alejhi ve selleme, žene, 2. njegovo potomstvo i 3. svaki musliman i muslimanka od Abdul-Muttalibovog potomstva, a oni su pripadnici plemena Benu Hašim...” (El-Bedr, 2001:6)

Ovo mišljenje zastupaju imami: Ebu Hanife, Šafija, Ahmed i neki učenjaci malikijske pravne škole. Inače, iza pradjeda Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Hašima ostalo je jedino potomstvo koje ide isključivo preko njegovog sina Šejbe, koji je daleko poznatiji kao Abdul-Muttalib. (Es-Sehimi, 2004:33)

Odabranost porijekla

Allah Uzvišeni “stvara šta hoće, i On odabira” (Kur’an: El-Kasas, 68), a između svih stvorenja izabrao je ljude: “Mi smo sinove Ademove, doista, odlikovali... i dali im velike prednosti nad mnogima koje smo stvorili.” (Kur’an: El-Isra, 70), od ljudi je odabrao vjernike (*el-mu’minūn*), od vjernika vjesnike (*el-enbijā*), od njih poslanike (*er-rusul*). “Neke od tih poslanika odlikovali smo više nego druge” (Kur’an: El-Bekare, 253) Najodabraniji od njih je prvak svih poslanika i svih ljudi, Muhammed, sallallahu alejhi ve selleme. Kako je posljednji Allahov Poslanik, Muhammed, s.a.v.s., koji je poslan kao milost svim svjetovima najodabraniji Allahov rob i Pečat svih ranijih poslanika, tako je i njegova porodica najodabranija porodica, a njegov odnos i postupanje prema porodici uzor i primjer svim generacijama muslimana do Sudnjeg dana. Allah Uzvišeni govori o odabranosti vjerovjesničkih porodica:

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ
وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ

“A Allah je odabrao Adema, i Nuba, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu

porodicu nad ostalim svijetom – sve porod jedan do drugog –, a Allah sve čuje i sve zna.” (Kur’an: Ali Imran, 33-34)

Također, i Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne prilike kada su Kurejšije govorile o svom porijeklu, istovremeno omalovažavajući يَقُولُ الْقَائِلُ مِنْهُمْ إِنَّمَا مِثْلُ مُحَمَّدٍ (مِثْلُ نَخْلَةٍ نَبَتْ فِي كِبَاءٍ) njegovo, on je, s.a.v.s. pored svoje velike skromnosti, progovorio je o svojoj odabranosti i odabranosti kuće iz koje je potekao. Ashabi kažu da ga nisu nikad prije toga čuli da govori o svom porijeklu:

أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ
خَلْقِهِ وَجَعَلَهُمْ فِرْقَتَيْنِ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ
فِرْقَةٍ وَخَلَقَ الْقَبَائِلَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ
قَبِيلَةٍ وَجَعَلَهُمْ بَنِيَّ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ
بَيْنًا فَأَنَا خَيْرُكُمْ بَيْنًا وَخَيْرُكُمْ نَفْسًا

“Ja sam Muhammed, sin Abdullaha ibn Abdul-Muttaliba. Allah Uzvišeni je stvorio stvorenja pa me uvrstio među najbolja Njegova stvorenja. Zatim ih je podijelio u dvije skupine, pa me stavio u bolju. Zatim je stvorio plemena, a mene stavio u najbolje pleme. Zatim ih je podijelio u porodice, a mene stavio u najbolju porodicu. Ja sam najbolji među vama porodicom, a i osobno.” (Et-Tirmizi, 5/543 i 5/584; Ibn Hanbel, 1999: 1/210 i 4/165)

Hadis sličnog sadržaja zabilježio je i imami Muslim:

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ
وَاصْطَفَى قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةَ وَاصْطَفَى مِنْ
قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ

“Allah je odabrao Kinanu od Ismailovih potomaka, Kurejša od Kinanih potomaka, a pleme Benu Hašim od Kurejša i mene je odabrao od Benu Hašima.” (Muslim En-Nejsaburi, 4/1782)

O još užoj odabranosti govori i ovaj hadis:

إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَنِي وَاخْتَارَ لِي أَصْحَابًا،
فَجَعَلَ لِي بَيْنَهُمْ وَرَرَاءَ، وَأَنْصَارًا وَأَصْهَارًا
فَمَنْ سَبَّهُمْ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ

“Allah me je odabrao i odabrao mi je drugove, te mi među njima dao pomoćnike, pomagače i tazbinske srodnike (tj. žene, punice, svastike, zetove, šure i sl.). Onoga ko njih vrijeđa proklinje Allah, meleki i svi ljudi, i neće mu biti primljeni na Sudnjem danu ni farz ni nafila.” (El-Hakim En-Nejsaburi, 1990:3/732; Et-Taberani, 1983:17/140)

Na gore navedeni ajet Ibn Kesir u svom Tefsiru donosi sljedeći komentar: “Allah Uzvišeni navodi da je On odabrao ove porodice nad drugima na Zemlji, pa je odabrao Adema, kojeg je Svojom rukom stvorio, udahnuo mu dušu, dao da mu se Njegovi meleci poklone, poučio ga svim imenima, nastanio u Džennetu, a zatim dao da izađe iz njega, u skladu sa Svojom mudrošću. On je odabrao Nuha, a.s., prvog poslanika, koga je poslao stanovnicima Zemlje pošto su oni obožavali kipove i Allahu druga pripisali. Odabrao je porodicu Ibrahimovu, te iz nje prvaka ljudskog roda, Pečata vjerovjesnika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme, te porodicu Imranovu, pod kojom se misli na oca Merjeme bint Imran, majke Isaa bin Merjem, a.s.” (Ibn Kesir, 2000:199)

Vrijednost i čistota Ehli-bejta

“Muhammed, sallallahu alejhi ve selleme, Allahov je odabranik i miljenik. Nema ni najmanje sumnje da njegova porodica svojom slavom, ljepotom i porijeklom predstavlja potomstvo najčasnije kuće koja se pojavila na Zemlji. Zbog toga je veoma važno proučavanje različitih aspekata života njegove časne porodice.” (Halilović, 2010:84)

Posebno i općenito o važnosti, značaju i pripadajućoj ulozi Ehli-bejta, porodice Allahovog Poslanika, s.a.v.s., direktno i indirektno govori više kur’anskih ajeta.

Prvi od tih ajeta je 61. iz sure Ali Imran u kojem Allah Uzvišeni kaže:

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ
الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَأَبْنَاكُمْ

وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ
ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ
“A onima koji se s tobom budu o nje-
mu raspravljali, pošto si već pravu
istinu saznao, ti reci: ‘Hodite, pozvat
ćemo sinove naše i sinove vaše,
i žene naše i žene vaše, a doći ćemo
i mi, pa ćemo se usrdno pomoliti i
Allahovo prokletstvo na one koji
neistinu govore prizvati!’.”

Ovaj ajet je velika pohvala vrijednosti nekoliko članova Ehli-bejta. Naime, imami Muslim bilježi od Sa’d ibn Ebi Vekkasa, r.a., da je rekao:

وَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ
أَبْنَاَنَا وَأَبْنَاَكُمْ) دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا وَقَاطِمَةَ وَحَسَنًا
وَحُسَيْنًا فَقَالَ اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلِي

“Kada je objavljen ovaj ajet: ‘Ti reci: ‘Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše’ Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve selleme pozvao je Aliju, Fatimu, Hasana i Husejnu i rekao: ‘Allahu, ovo je moja porodica.’” (Muslim En-Nejsaburi, 4/1870)

Drugi je dio 33. ajeta sure el-Abzab koji govori općenito o vrijednosti Ehli-bejta u kontekstu drugih ajeta koji govore o ženama Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kao članova njegovog Ehli-bejta:

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ
أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

“Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti.”. Ovaj ajet naglašava jednu izuzetnu vrlinu i odliku Ehli-bejta kojom je Allah Uzvišeni ukazao počast porodici Allahovog Poslanika, s.a.v.s., s obzirom da ih je potpuno očistio od duhovne nečistote (ridžs). (Es-Sehimi, 2004:50)

Ibn Hadžer el-Hejtemi, govoreći o značenju ovoga ajeta, naglašava:

هذه الآية منبع فضائل أهل البيت النبوي لاشتمالها على غرر من آثارهم والاعتناء بشأنهم حيث ابتدئت بإنما المفيدة لحصر إرادته تعالى في أمرهم على إذهاب الرجس الذي هو الإثم أو الشك

فيما يجب الإيمان به عنه وتطهيرهم من
سائر الأخلاق والأحوال المذمومة

“Ovaj ajet je vrelo vrednota vjеровjesničkog Ehli-bejta, jer sadrži skup njihovih vrednota i pridaje im veliki značaj s obzirom da počinje sa česticom ‘*innemā* – samo’ koja implicira ograničavanje volje Uzvišenog samo na njih u pogledu odstranjivanja *ridžs*-a koji znači grijeh ili sumnju u nešto što je obavezno vjerovati, te na njihovo potpuno očišćenje od drugih pokudenih osobnosti i stanja.” (El-Hejtemi, 1997:2/425-6)

Mufesiri govore o četiri značenja duhovne nečistote (*ridžs*): a) vjerovanje u kojem se neko ili nešto pridružuje Allahu (*širk*); b) sami šejtan; c) prezrena djela (*el-ef’ālul-habise*), kao što su nemoral i pokvarenost, bili javni ili tajni, te d) pokuđene osobnosti (*el-ablakuz-zemīme*), kao što je pohlepa, škrtost, zavidnost i dr. (Es-Sehimi, 2004:50)

Treći ajet je 23. ajet sure Eš-Šura. On ukazuje na obavezu ljubavi prema Ehli-bejtu. U njemu Allah Uzvišeni kaže:

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي
الْقُرْبَىٰ

“Reci: ‘Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu od vas, osim pažnje rodbinske.’”, doslovno: ljubavi (*meveddet*) prema rodbini.

Što se tiče značenja ovog ajeta imam Ibn Kesir kaže sljedeće: “Riječi Uzvišenog: ‘Reci: ‘Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu od vas, osim pažnje rodbinske’, tj. reci, Muhammede, mušricima nevjernika Kurejša; ja od vas za ovu obznanu i ovaj savjet vama ne tražim da mi date išta osim što je na vama da prestanete da me ometate i da dozvolite da dostavljam objavu svoga Gospodara. Ako mi u tome nećete pomoći, nemojte me bar ometati, zbog toga što su između nas

rodbinske obaveze. Kaže El-Buhari prenoseći od Tavusa koji je pričao o Ibn Abbasu, r.a., da je upitan o riječima Uzvišenog: ‘*osim pažnje rodbinske!*’ Seid ibn-Džubejr kaže da ‘*kurba*’ znači Muhammedovu porodicu. A Ibn Abbas reče da je on pogriješio, i da je jasno da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., u svakom ogranku plemena Kurejšija, imao rodbine, pa im je rekao: ‘*Osim da održavate rodbinske veze između mene i vas.*’ Ovaj dio navodi samo El-Buhari. Prenose Ahmed i ostali, a slično kaže i Mudžahid, Ikrima, Katade i dr. El-Buhari također prenosi od Seid ibn Džubejra predanje koje znači da je on rekao da ove riječi znače: ‘*Da me pazite u pogledu moje rodbine*’, tj. da im činite dobročinstvo i da prema njima lijepo postupate... Ispravno tumačenje ovoga ajeta je kako ga je protumačio učenjak ovog ummeta i tumač Kur’ana, Abdullah ibn Abbas, r.a., što je od njega prenio El-Buhari, kao što je to i spomenuto.¹ Ovim se ne negira preporuka prema Resullahovoj porodici, naredba da im se čini dobročinstvo, da se poštuju i da im se odaju počasti. Oni su, uistinu, čisto potomstvo najčasnije kuće koja se na Zemlji pojavila; slavom, ljepotom i porijeklom. Posebno ako ta porodica živi istinskim sunnetom Vjerovjesnikovim, jasnim i veličanstvenim, kao što su to bili prethodnici poput Abbasa i njegovih sinova te Alije i njegovog potomstva, r.a., neka je Allah sa njima svima zadovoljan. Potvrđeno je u dva Sahiha da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao u svojoj hutbi u Gadir Hummu: *إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعِزَّتِي وَإِهْمَامًا لَمْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ* ‘*Uistinu vam ostavljam dvije vrednote; Allahovu Knjigu i svoje potomstvo. Oni se uistinu razići neće, a prići će mome Havdu.*’ Prenosi imam Ahmed od Abbasa ibn Abdul-Muttaliba, r.a., da je rekao: ‘Rekao sam: ‘O, Allahov Poslanice,

zaista se Kurejšije međusobno susreću sa velikom radošću, a kad nas susretnu njihova lica su takva da ih ne možemo prepoznati.’ Zatim reče: ‘Te se naljutio Vjerovjesnik, s.a.v.s., žestoko i reka: *وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ قَلْبَ رَجُلٍ الْإِيمَانَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ قَلْبَ رَجُلٍ الْإِيمَانَ* ‘*Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, neće iman ući u srce čovjeka dok vas radi Allaha i njegovog Poslanika ne zavoli.*’ Prenosi El-Buhari od Ibn Omera, r.a., od Ebu Bekra Es-Siddika, r.a., da je rekao: ‘*Cijenite Muhammeda, s.a.v.s., cijeneći njegovu porodicu.*’ A u vjerodostojnom predanju stoji da je Es-Siddik, r.a., rekao Aliji, r.a.: ‘*Tako mi Allaha, draža mi je rodbina Allahovog Poslanika nego da održavam rodbinske veze sa svojom rodbinom.*’ A Omer ibn El-Hattab, r.a., je rekao Abbasu, r.a.: ‘*Tako mi Allaha, onoga dana kad si islam primio bilo mi je draže, nego da je Hattab primio islam. Jer, tvoje prihvatanje islama je milije Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, nego li El-Hattabovo prihvatanje islama.*’” (Ibn Kesir, 2000:1206)

Asad, također, ističe da ovaj kur’anski ajet ima općenito značenje, pa kaže: “Dosl. ‘Ljubav za one koji su blizu (*el-qurba*)’. Neki mufesiri smatraju da ovo znači ‘oni koji su bliski meni’, tj. Muhammedov rod., međutim, nezavisno od prigovora da bi takav ‘osobni’ zahtjev bio u suprotnosti sa prethodnim vjerovanjem: ‘Nikakve nagrade ne tražim od vas’, namjerno ispuštanje bilo kakve posvojne zamjenice u odnosu na riječ *el-qurba* pokazuje da on nije ograničen ni na kakav osobni odnos već, prije, aludira na odnos zajednički svim ljudskim bićima, naime, čovjekove bližnje – pojam koji implicira temeljni etički postulat da međusobno brinemo o materijalnoj i duhovnoj dobrobiti.” (Asad, 2004:746.)³

Također i drugi po značaju tradicionalni islamski izvor, tj. Sunnet

¹ Sejjid Kutb, u svome tefsiru *Fi zila-li-Kur’an*, komentarišući ove izjave ashaba kaže: “Objašnjenje Ibn Abbasa (Bog bio zadovoljan njime), prihvatljivije je od objašnjenja Seida ibn Džubejra (Bog mu se smilovao), ali

ja i dalje osjećam da je Seidovo značenje bliže i nježnije, a Allah bolje zna od nas šta se time misli.” (Qutb, 1999:25/35)

² Tj. njegov rođeni otac.

³ Mevdudi nudi sličnu interpretaciju:

“Od vas ne zahtijevam nagrade osim toga da kroz tu objavu razvijete želju za približavanjem Allahu.” (*Prijevod Kur’ana sa tefsirirom i komentarom na bosanskom jeziku*, 2001:9/21129)

Allahovog Poslanika, s.a.v.s., govori o vrijednosti i ulozi njegove porodice. Mi smo u našem istraživanju došli do sljedećih rezultata.

Imami Muslim prenosi jedan duži hadis kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihis selame, odgovorio na povratku sa oprosnog hadždža u oazi Humm. Hadis ćemo u cijelosti navesti u dijelu koji govori o članovima Porodice. U tom hadisu, između ostalog, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve alihis selame, kaže:

أَمَّا بَعْدُ أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوشِكُ أَنْ يَأْتِي رَسُولُ رَبِّي فَأَجِيبَ وَأَنَا تَارِكٌ فِيكُمْ تَقْلِينَ أَوْلَهُمَا كِتَابَ اللَّهِ فِيهِ الْهُدَى وَالنُّورُ فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ وَاسْتَمْسِكُوا بِهِ

“O ljudi! Ja sam samo čovjek kojemu će uskoro doći izaslanik njegova Gospodara i ja ću se odazvati. Ja vam ostavljam dva pologa: prvi je Knjiga Uzvišenog Gospodara, u njoj je Uputa i Svjetlo, pa je prihvatite i čvrsto je se pridržavajte!”

Zatim je poticao na pridržavanje i razvijanje ljubavi prema Allahovoj Knjizi, a potom je rekao:

وَأَهْلُ بَيْتِي أَذْكَرُكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي أَذْكَرُكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي أَذْكَرُكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي

“I druga stvar je moj Ehli-bejt. Opominjem vas Allahom na moj Ehli-bejt! Opominjem vas Allahom na moj Ehli-bejt! Opominjem vas Allahom na moj Ehli-bejt!”

Et-Tirmizi prenosi od Zejd ibn Erkama, a imami Ahmed od Ebu Se'ida El-Hudrijja, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَحَدُهُمَا أَعْظَمُ مِنَ الْآخَرِ كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَعِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي وَلَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْصَ فَاَنْظُرُوا كَيْفَ تَخْلُقُونِي فِيهِمَا

“Ostavljam vam ono čega, ako se budete držali nećete poslije mene zalutati. Jedno od toga je uzvišenije od drugog: Allahova knjiga koja je ispruženo uže sa Neba do

Zemlje i moje potomstvo – porodica moje kuće. Njih dvoje se neće razdvojiti dok ne stignu do moga vrela, pa gledajte kako će te me naslijediti u pogledu njih.”

U više predaja ovoga hadisa imami Ahmed, kao i kod imami Muslima na samom početku to dvoje se imenuje kao “dva pologa (sekalejn)” i “dva zastupnika (halifetejn)”. (Jemani, 1998:15)

Drugi hadis koji je daleko prisutniji u literaturi:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ فَلَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

“Ostavljam vam Knjigu Božiju i sunnet Njegovog Poslanika. Ako ih se budete pridržavali, nikada nećete zalutati.” Allahov Poslanik, s.a.v.s., izrekao je prilikom poznatog govora koji je održao na Arefatu, za vrijeme oprosnog hadždža. (Hejkel, 2004:531; El-Hakim En-Nejsaburi, 1990:1/171)

U jednoj predaji Allahov Poslanik, s.a.v.s., usporedio je svoju porodicu sa lađom Nuha, alejhis selam:

مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا عَرِقَ

“Primjer moje porodice je kao primjer Nuhove lađe. Ko se ukrca na nju spasiće se, a ko izostane utopit će se.” (El-Hakim En-Nejsaburi, 1990:2/373)

Imperativ koji nam je došao od strane Allaha Uzvišenog, u čijem izvršavanju sudjeluje i Allah Uzvišeni jeste donošenje salavata na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selame, što svakako ukazuje na važnost i značaj toga imperativa, ali i vrijednost njegova izvršavanja. Allah Uzvišeni kaže:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Allah i Njegovi meleki blagosiljaju Vjerovjesnika, o vjernici, blagosiljajte ga i vi, i pozdravite mu šalžite!” (Kur'an, El-Ahzab, 56)

Koliko je vrijedna i odabrana porodica Allahovog Poslanika, s.a.v.s., govori i činjenica da je objašnjavajući

način izvršavanja te Allahove naredbe, Allahov Poslanik, s.a.v.s., pored sebe spomenuo i svoju porodicu.

Naime, “u 19 različitih predaja zabilježenih u poznatim hadiskim zbirkama o načinu donošenja salavata, u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovarajući na upit ashaba kako se donose salavati na njega, pored sebe on spominje i svoju porodicu (al ili ehli-bejt), sallallahu alejhi ve selame.” (Valjevac, 2004:21-2)

Na upit kako se donose salavati i blagoslovi na njega, Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je:

قُولُوا لِلَّهِمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“Učite: Allahu blagosiljaj Muhammeda i njegovu porodicu kao što si blagosiljao Ibrahimu i njegovu porodicu. Ti si Hvaljeni i Slavljeni. Allahu daj bereket Muhammedu i njegovoj porodici kao što si dao bereket Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj. Ti si Hvaljeni i Slavljeni.” (El-Buhari, 1987:3/1233)

U nekim predajama ovoga hadisa Allahov Poslanik, s.a.v.s., označio je svoju porodicu kao svoje žene i svoje potomstvo:

قُولُوا لِلَّهِمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارَكْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

“Učite: Allahu blagosiljaj Muhammeda, njegove žene i potomstvo kao što si blagosiljao porodicu Ibrahimovu i daj bereket Muhammedu, njegovim ženama i potomstvu kao što si dao bereket porodici Ibrahimovoj. Ti si Hvaljeni i Slavljeni.” (El-Buhari, 1987:3/1232; 5/2339)

Imami Šafija spjevao je sljedeće stihove:

يَا آلَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ حَبِّبْكُمْ... فَرَضَ مِنَ اللَّهِ فِي الْقُرْآنِ أَنْزَلَهُ
يَكْفِيكُمْ مِنْ عَظِيمِ الْقَدْرِ أَنْكُمْ...
مَنْ لَمْ يَصِلْ عَلَيْكُمْ لَا صَلَاةَ لَهُ

“Porodico kuće Allahova Poslanika! Ljubav prema Vama dužnost je koju Allah u Kur'anu objavi. Dovoljno vrijednosti je Vama to da onaj ko i na Vas salavate ne donosi nema salavata.”

(Valjevac, 2004:22)

Dakle, donošenje salavata na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je dužnost (*farad*) ustanovljena jasnim kur'anskim tekstom. Donošenje salavata na porodicu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., utvrđeno je *Sunnetom*.⁴

Jedna od posebnih vrijednosti Ehli-bejta je i ta da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nagovijestio čovjeka u Posljednjem vremenu (*ahiruz-zeman*) iz njegovog Ehli-bejta koji će biti ispravno vođen i darovan (*mehdijj*) Zemlji i svim njenim stanovnicima, na kojoj će ponovo uspostaviti poremećenu ravnotežu i sklad i ispuniti je pravdom nakon što je bila ispunjena nepravdom.

Ti hadisi potvrđuju vrijednost Ehli-bejta, ali su i argument da su potomci Allahovog Poslanika, s.a.v.s., njegov Ehli-bejt, samo ako su dostojni i dosljedni:

المَهْدِيُّ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ يُصَلِّحُهُ اللَّهُ فِي لَيْلَةٍ

“Mehdijja je od nas; kućne porodice (ehli-bejt). Allah će mu dati uspjeh i dobro u jednoj noći.” (El-Kazvini, 2/1367; Ibn Hanbel, 1999: 1/84)

Abdullah ibn Mes'ud kazuje: “Dok smo bili kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, došlo je nekoliko mladića iz Benu Hašima. Kada ih je ugledao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, zaplakao je i boja mu se promijenila. Rekao sam: ‘Vidimo na tvome licu nešto što nam nije drago.’ Odgovorio je:

إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ اخْتَارَ اللَّهُ لَنَا الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا وَإِنَّ أَهْلَ بَيْتِي سَيَلْقَوْنَ بَعْدِي بَلَاءً وَتَشْرِيدًا وَتَطْرِيدًا حَتَّى يَأْتِيَ قَوْمٌ مِنْ قَبْلِ الْمَشْرِقِ مَعَهُمْ رَايَاتُ سُودٍ فَيَسْأَلُونَ

الْخَيْرَ فَلَا يُعْطَوْنَهُ فَيَقَاتِلُونَ فَيَنْصَرُونَ فَيُعْطَوْنَ مَا سَأَلُوا فَلَا يَقْبَلُونَهُ حَتَّى يَدْعُوَهَا إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَيَمْلُؤَهَا قِسْطًا كَمَا مَلَأْتُهَا جَوْرًا فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَلْيَأْتِيهِمْ وَلَوْ حَبْوًا عَلَى اللَّجْلِ

‘Mi smo, uistinu, Ehli-bejt. Allah nam je odabrao Abiret nad dunjalukom. Moja kućna porodica će se poslije mene sresti sa belajima, odbacivanjem i progonima sve dok se ne pojavi sa istoka jedan narod koji će nositi crne zastave. Tražiće dobra (*hajr*), ali im neće biti dato. Boriće se i pobijediti, pa će im se darovati ono što su tražili, ali ga neće prihvatiti sve dok ga ne predaju jednom čovjeku iz moje kućne porodice (ehli bejti). On će je ispuniti pravdom, kako su je oni napunili nepravdom. Ko od vas to dočeka, neka im ide, makar pužući po snijegu i ledu.’” (El-Kazvini, 2/1366)

Mehdijja je potomak iz Ehli-bejta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, preko kćerke hazreti Fatime, radijallahu anha:

المَهْدِيُّ مِنْ عِثْرَتِي مِنْ وَدِّ فَاطِمَةَ

“Mehdijja je iz mog potomstva od Fatimine djece.” (Es-Sidžistani, 2/495)

U akaidskim djelima o imamu Mehdijsi se najčešće govori kao o prvom od velikih predznaka Dana posljednjeg. (El-Vabil, 2001:249-273) Analizirajući male predznake Dana posljednjeg (Sedić, 1996) možemo reći da je ostalo vrlo malo događaja koje je najavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, prije izlaska i pojave Mehdijsa.

Navest ćemo još neke hadise koji govore o imami Mehdijsi: “Bili smo kod Džabira ibn Abdullaha, pa je rekao: ‘Možda će skoro doći vrijeme kada Iračanima neće moći stići ni roba ni novac.’ Pitali smo: ‘Odakle to?’ Odgovorio je: ‘Od stranaca nearapa (el-’adžem).’ Nastavio je: ‘Možda će skoro doći vrijeme kada stanovnicima

napravila razlika između *farza* i *sunnete*. U pojedinim našim džematima, na imamovu komandu, džemat uglas izgovori salavat na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme,

Šama neće moći stići novac niti roba.” Pitali smo: ‘Odakle to?’ Odgovorio je: ‘Od Bizantinaca (er-Rum).’ Zatim je malo zašutio, pa onda rekao: ‘Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme:

يَكُونُ فِي آخِرِ أُمَّتِي خَلِيفَةٌ يَخْنِي الْمَالَ حَتَّى لَا يَعُدَّهُ عَدَدًا

‘Na kraju moga ummeta biće jedan halifa koji će dijeliti imetak pregrštom, ne brojeći ga.’” (Muslim En-Nejsaburi, 4/2234)

U drugoj predaji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, kaže:

مَنْعَتَ الْعِرَاقِ وَدِهَمَهَا وَقَفِيرَهَا وَمَنْعَتَ الشَّامِ مُدْيَهَا وَدِينَارَهَا وَمَنْعَتَ مِصْرَ إِزْدَبَهَا وَدِينَارَهَا وَعُدَّتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ وَعُدَّتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ وَعُدَّتُمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأْتُمْ

“Trak će biti uskraćen novca i robe. Šam će biti uskraćen robe i novca. Egipat će biti uskraćen robe i novca, a vi ćete se povratiti odakle ste i krenuli. I vi ćete se povratiti odakle ste i krenuli!” (Muslim En-Nejsaburi, 4/2220)

Pored toga što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., skrenuo pažnju svojim savremenim, tj. ashabima, radijallahu anhum edžeme'in, na svoj Ehli-bejt ta obaveza se odnosi i na kasnije generacije, jer su članovi Ehli-bejta i dosljedni potomci Allahovog Poslanika, s.a.v.s., do Sudnjega dana. O tome nam govori i ova predaja, kao i dio ranije navedene predaje:

خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي مِنْ بَعْدِي

“Najbolji među vama je onaj koji bude najbolji mojoj porodici poslije mene” (El-Hakim En-Nejsaburi, 1990:3/352); “... فَأَنْظُرُوا كَيْفَ تَخْلُقُونِي) فِيهِمَا) pa gledajte kako će te me naslijediti u pogledu njih.”

Također, jedna od odlika Ehli-bejta je poseban bereket koji prati one njihove potomke koji idu preko

riječima: ALLAHUMME SALLI ALA SEJJIDINA MUHAMMED, a zatim svako u sebi donese salavat na njegovu porodicu: VE ALA ALI SEJJIDNA MUHAMMED.

⁴ Po hanefijskom mezhebu učenja Kur'ana u namazu je stroga dužnost, a izgovaranje *amin* je *sunnet* (Tuhmaz, 2002:273). Po jednom objašnjenju, *amin* se za imamom izgovara u sebi kako bi se

hazreti Fatime, a zahvaljujući dovi Allahova Poslanika, s.a.v.s., koju je proučio prilikom njenog vjenčanja za hazreti Aliju, r.a. Ta dova glasi:

اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَبَارِكْ عَلَيْهِمَا وَبَارِكْ
لَهُمَا فِي شَيْلِهِمَا

“Allahu, spusti blagoslov među njih, na njih i među njihovo potomstvo.” (En-Nesai, 1991: 6/72)

Pored ove opće vrijednosti i odbranosti Ehli-bejta, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, govorio je i o posebnoj vrijednosti pojedinih članova Ehli-bejta iz tog perioda.

Odabranost, ali i odgovornost

Velika je čast pripadati porodici i biti potomak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, ili nekog od njemu bliskih rođaka koji su primili *islam*. Ta počast donosi veću nagradu, ali i odgovornost. Allah Uzvišeni kaže:

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَن يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ
مُّبِينَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا. وَمَن يَفْعَلْ
مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْعَمَلُ صَالِحًا نُؤْتِهَا
أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

“O žene Vjerovjesnikove, ako bi koja od vas očit grijeh učinila, kazna bi joj udvostručena bila, a to je Allahu lakko; a onaj koja se bude Allahu i Poslaniku Njegovu pokoravala i dobra djela činila – daćemo nagradu dvostruku i pripremit ćemo joj opskrbu plemenitu.” (Kur’an, El-Ahzab, 30-31)

U sljedećem hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na veću odgovornost svoje porodice i svojih krvnih potomaka:

سَيِّئَةٌ لَّعَنَتْهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَكُلُّ نَبِيٍّ كَانَ
الرَّائِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَالْمُكَدَّبُ بِقَدْرِ اللَّهِ
وَالْمُتَسَلِّطُ بِالْجَبْرُوتِ لِيُعَزَّرَ بِذَلِكَ مَنْ أَدَّلَ
اللَّهُ وَيُذَلَّ مَنْ أَعَزَّ اللَّهُ وَالْمُسْتَجَلُّ لِحُرْمِ
اللَّهِ وَالْمُسْتَجَلُّ مِنْ عِزَّتِي مَا حَرَّمَ اللَّهُ
وَالتَّارِكُ لِسُنَّتِي

“Šestoricu sam prokleo ja, i prokleo ih je Allah, i svaki vjerovjesnik koji je bio: onoga koji dodaje Allahovoj

knjizi; onoga koji poriče Allahovu odredbu; onoga koji dođe na vlast silom da bi ukazao čast onome koga je Allah ponizio i da bi ponizio onoga kome je Allah ukazao čast; onoga koji smatra dozvoljenim Allahove zabrane; onoga iz mog potomstva koji smatra dozvoljenim ono što je Allaha zabranio; i onoga koji ostavlja moj sunnet.” (Et-Tirmizi, 4/457; Hibban, 1993:13/60)

Na tu dimenziju odgovornosti Ehli-Bejta skreće pažnju i praukun Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Alija ibn Husejn, poznat kao Zejnul-’abidin, kada kaže:

إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يُعْطِيَ اللَّهُ لِلْمُحْسِنِ مِنَّا
أَجْرَيْنِ وَأَخَافُ أَنْ يُجْعَلَ عَلَى الْمُسِيءِ
مِنَّا وَرِزْنٌ

“Uistinu, se nadam se da će Allah dobrome od nas dati dvostruku nagradu, a pokvarenom od nas dvostruku kaznu.” (Tejmij-je, 1984:23)

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je skrenuo pažnju da svi njegovi potomci koji su automatski njegov Ehli-bejt neće biti dostojni svog porijekla. Abdullah ibn Omer, r.a. pripovijeda kako su ashabi sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, pa je govorio o mnogim smutnjama dok nije spomenuo smutnju *ahlās* (prostirka). Jedan čovjek je upitao: “(يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا فِئْتُهُ الْأَحْلَاسُ)” Allahov Poslanik, kakva je to smutnja *ahlās*?” Odgovorio je:

هَرَبٌ وَحَرْبٌ ثُمَّ فِئْتُهُ السَّرَّاءِ دَخَنُهَا مِنْ
تَحْتِ قَدَمِي رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَزْعُمُ أَنَّهُ
مَيِّى وَلَيْسَ مِنِّي وَإِنَّمَا أَوْلِيَايَ الْمُتَّقُونَ
ثُمَّ يَضْطَلِحُ النَّاسُ عَلَى رَجُلٍ كَوْرِكَ عَلَى
ضِلْعِ ثُمَّ فِئْتُهُ الدُّهَيْمَاءِ لَا تَدْعُ أَحَدًا
مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا لَطَمْتَهُ لَطْمَةً فَإِذَا
قِيلَ انْقَضَتْ تَمَادَتْ يُضْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا
مُؤْمِنًا وَيُنْسِي كَافِرًا حَتَّى يَصِيرَ النَّاسُ
إِلَى فُسْطَاطَيْنِ فُسْطَاطِ إِيْمَانٍ لَا نِفَاقَ
فِيهِ وَفُسْطَاطِ نِفَاقٍ لَا إِيْمَانَ فِيهِ فَإِذَا
كَانَ دَاكُمُ فَانْتَظِرُوا الدَّجَالَ مِنْ يَوْمِهِ
أَوْ مِنْ عَدِيهِ

“To je (smutnja) bježanja i ratovanja, zatim smutnja koja će izbiti ispod nogu čovjeka iz moga

Ehli-bejta koji će smatrati da je moj, ali on nije moj. Meni bliski su samo oni koji se grijeha čuvaju i Allaha boje. Zatim će se ljudi okupiti oko jednog čovjeka kao bedro na rebro. Potom će biti smutnja slijepila i mraka koja neće nikoga poštediti od ovoga ummeta a da ga neće zadesiti. Kada se čuje da je prestala ona će se još produžiti. Čovjek će u njoj zanačati kao vjernik, a osvitati kao nevjernik sve dok se ljudi ne podijele u dva tabora: tabor vjerovanja u kojem nema licemjerstva i tabor licemjerstva u kojem nema vjerovanja. Kada vam se to desi iščekujte *Deždžala*, taj dan ili sutradan.” (Es-Sidžistani, 2/495; Ibn Hanbel, 1999:2/133)

U jednoj drugoj predaji Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, još je bliže pojasnio značenje ove smutnje:

إِنَّ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فِتْنًا كَقِطْعِ اللَّيْلِ
الْمُظْلِمِ يُضْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُنْسِي
كَافِرًا الْفَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ
فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ
مِنَ السَّاعِي

“Pred vama su smutnje kao dijelovi mrkne noći. U njima će čovjek osvitati kao vjernik, a omrkavati kao nevjernik. Onaj koji samo sjedi za vrijeme njih biće bolji od onoga koji stoji, a onaj koji samo stoji biće bolji od onoga koji ide, a onaj koji samo ide biće bolji od onoga koji žuri.” Upitali su: “Šta nam naređuješ?” Odgovorio je: “كُونُوا أَحْلَاسَ بُيُوتِكُمْ – Budite prostirka (*ahlās*) u vašim kućama.” (Es-Sidžistani, 2/503; Ibn Hanbel, 1999:4/408)

Takvaluk je najveća vrijednost

Blizina Allahu i Resulullahu, nije uvjetovana samo krvnim srodstvom. Ona je, također, vezana za moralnost, čuvanje od grijeha i strah od Allaha (*takvā*). Amidži Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Ebu Lehebu, krvna blizina nije bila od koristi. O tome nedvosmisleno govore ove predaje.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je nakon objave ajeta: “*I opomeni rodbinu svoju najbližu*” (Kur’an, Eš-Šu’ara, 214) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao:

*Islam je uzdigao Selmana iz Perzije,
a mnogoboštvo je prisjelo Ebu*

Lehebu."

(El-Hanbeli, 2004:513)

Slično razmišlja i Said Nursi, islamski mislilac, kurdskog porijekla. On, i sam krvno vezan za Ehli-bejt kaže: "Pod Ehli-bejtom (*Porodicom Poslanikovom*), kada se govori o poslaničkoj misiji, podrazumijeva se slijeđenje vjerovjesničkog sunneta, pa onaj ko napusti časni sunnet u suštini ne pripada Ehli-bejtu i ne može mu biti istinski blizak." (Nursi, 2007:34)

Ljubav prema Ehli-bejtu

Sama ljubav prema odabranim Allahovim robovima ubraja se u dobra djela koja će nemjerivu težinu imati na Sudnjem danu. Allah Uzvišeni u suri *En-Nisa*, 69-70. ajet kaže:

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ
وَالشَّٰهِدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ
رَفِيقًا. ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
عَلِيمًا

"Oni koji su pokorni Allahu i Poslaniku, bit će u društvu onih koje je Allah blagodario: vjerovjesnika, pravednika, šehida i dobrih ljudi, a divno li je to društvo! Ta blagodat je od Allaha i dovoljno je da Allah sve to zna!"

Imam Ibn Kesir to komentariše na sljedeći način: "To znači, ko bude radio ono što su Allah i Njegov Poslanik zapovjedili, a klonio se onoga što su Allah i Njegov Poslanik zabranili, Allah će mu dati prebivalište u Kući Njegove počasti, u društvu s vjerovjesnicima, a potom drugima nakon njih po stepenu: pravednicima, šehidima i dobrim ljudima čija su javna i tajna djela dobra. On njih hvali, pa kaže: 'a divno li je to društvo!'" (Ibn Kesir, 2000:290)

Govoreći o povodu objavljivanja ovog ajeta imam Ibn Kesir kaže da Ebu Bekr ibn Merdevejh navodi predanje od hazreti Aiše, koja kaže: "Jednom prilikom došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve selleme, i rekao: 'Allahov Poslanice,

draži si mi od mene samog! Draži si mi od moje porodice! Draži si mi od moga djeteta! Kada sam ja u kući, pa te se sjetim, ne mogu se suzdržati da ti ne dođem i vidim te! Kada se sjetim svoje i tvoje smrti, znam da ćeš ti, kada uđeš u Džennet, biti sa vjerovjesnicima, a ja kada uđem tamo, bojim se da te neću vidjeti.' Vjerovjesnik mu na to nije odgovorio, pa je objavljen ovaj ajet: 'Oni koji su pokorni Allahu i Poslaniku, bit će u društvu onih koje je Allah blagodario: vjerovjesnika, pravednika, šehida i dobrih ljudi, a divno li je to društvo!'" (Ibn Kesir, 2000:291)

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve alih ve selleme, i pitao ga o Sudnjem danu: "Kada će biti Sudnji dan?" Odgovorio mu je protupitanjem: "A šta si ti pripremio za njega?" Čovjek reče: "Ništa, osim što ja volim Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme." Reče mu: "Ti ćeš biti sa onim koga voliš." Enes dalje nastavlja: "Ja volim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve selleme, Ebu Bekra i Omera i nadam se da ću biti sa njima zbog moje ljubavi prema njima, iako ja ne radim djela poput njih." (Ibn Kesir, 1994: 4/556-7)

Ranije smo naveli ajet u kojem Allah Uzvišeni skreće pažnju na ljubav prema porodici i rodbini Allahova Poslanika, s.a.v.s.:

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ
عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ
يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ شَكُورٌ

"To je ono čime Allah obveseljava robove Svoje koji vjeruju i čine dobra djela. Reci: Ne tražim od vas za to nikakvu nagradu, osim ljubavi prema rodbini.' A ko učini dobročinstvo, dodat ćemo mu na njega dobro. Uistinu! Allah je Oprosnik, Zahvalni."

Eš-Šejul-ekber, Mujiddin Ibn Arebi, u osvrtu na značenje ovoga ajeta, ističe:

فإنه ما من نبي دعا قومه إلا قيل له قل
ما أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي

إِلَّا عَلَى اللَّهِ فَأَثَبْتُ الْأَجْرَةَ عَلَىٰ دَعَائِهِ
وسألها من الله لا من المدعو حتى إن
رسول الله صلى الله عليه وسلم ما سأل
منا في الأجر على تبليغ الدعاء إلا المودَّة
في القُرْبَى وهو حب أهل البيت وقرابته
صلى الله عليه وسلم وأن يكرموا من
أجله كانوا ما كانوا

"Nema ni jednog vjerovjesnika koji je pozivao svoj narod, a da mu nije rečeno: 'Reci: - Za ovo od vas ne tražim nikakve nagrade, mene će Allah nagraditi.', te utvrdio nagradivanje za pozivanje i tražio nagradu od Allaha a ne od pozivanog. Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, od nas nije tražio za dostavljanje poziva nagrade 'osim ljubavi prema rodbini', a to je ljubav prema Ehli bejtu i njegovoj, sallallahu alejhi ve selleme, rodbini, te da im se ukazuje počast zbog njega ma ko oni bili." (Arebi, b.g.: , 1/402)

Rahmeli Abdulah-efendija Čelebić govoreći o ljubavi prema Ehli-bejtu kao aspektu ljubavi prema Allahu Uzvišenom i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, kaže: "I kao što je ljubav prema Allahu, dž. š., neodvojiva od ljubavi prema Poslaniku, a.s., isto tako je neodvojiva ljubav prema Alejhisselamu bez ljubavi prema Ehli-bejtu." (Čelebić, 1986:17)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori općenito o neophodnosti ljubavi prema njegovoj porodici iz obzira prema njemu, s.a.v.s., kaže:

أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَغْدُوكُمْ مِنْ نَعِيمِهِ وَأَحِبُّوا
يُحِبُّ اللَّهُ وَأَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي بِحُبِّي.

"Volite Allaha zbog blagodati koje vam daje. Allahu za ljubav volite mene. Meni za ljubav volite moju porodicu."

Imami Ahmed bilježi od amidžie Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Abbasa ibn Abdul-Muttaliba, r.a., da je rekao: 'Rekao sam: 'O, Allahov Poslanice, kada izađemo vidimo da Kurejšije razgovaraju, a kada nas ugledaju ušute.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, se naljutio da mu je potekao znoj između očiju, pa je rekao:

وَاللَّهُ لَا يَدْخُلُ قَلْبَ امْرِئٍ إِيْمَانًا حَتَّى يُحِبَّكُمْ لِلَّهِ وَلِقَرَاتِي

“*Tako mi Allaha, neće vjerovanje ući u srce čovjeka dok vas radi Allaha i moga srodstva ne zavoli.*” Ibn Hanbel, 1999:1/207)

Ibn Madžina predaja je još ek-spllicitnija:

مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَتَحَدَّثُونَ فَإِذَا رَأَوْا الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي قَطَعُوا حَدِيثَهُمُ وَاللَّهُ لَا يَدْخُلُ قَلْبَ رَجُلٍ إِيْمَانًا حَتَّى يُحِبَّهُمُ لِلَّهِ وَلِقَرَاتِيهِمْ مِنِّي

“*Šta je nekim ljudima? Oni razgovaraju međusobno, a kada vide nekog iz moje kućne porodice prekidaju razgovor. Tako mi Allaha, vjerovanje neće u srce čovjeka sve dok ih ne zavoli radi Allaha i radi njihovih rodbinskih povezanosti sa mnom.*” (El-Kazvini, 1/50)

Et-Taberani bilježi sljedeći hadis:

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ وَأَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ وَذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ

“*Neće rob vjerovati dok mu ja ne budem miliji od samoga sebi, moja porodica milija mu od njegove i moje sopstvo milije mu od njegova sopstva.*” (Et-Taberani, 1983:7/75)

U nekim hadisima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, preporučuje da se kod djece, u odgojnom smislu, od malih nogu razvija ljubav, prema njemu, i prema njegovoj, s.a.v.s., porodici:

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِي وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّ حَمَلَةَ الْقُرْآنِ فِي ظِلِّ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ مَعَ أَنْبِيَائِهِ وَأَصْفِيَائِهِ

“*Odgajajte vašu djecu sa tri osobine: ljubavi prema vašem vjerovjesniku, ljubavi prema njegovoj kućnoj porodici i učenju Kur’ana. Hafizi Kur’ana biće u Allahovom hladu, sa Allahovim vjerovjesnicima i odabranicima, u danu kada neće biti osim Njegova hlada.*”

Eš-Šejhul-ekber, Muhjiddin Ibn Arebi, govoreći o bezosjećajnosti prema Ehli-bejtu, ističe:

ومن خيانتك رسول الله صلى الله عليه وسلم ما سألك فيه من المودة في قرابته وأهل بيته فإنه وأهل بيته على السواء في مودتنا فيهم فمن كره أهل بيته فقد كرهه فإنه صلى الله عليه وسلم واحد من أهل البيت ولا يتبعض حب أهل البيت فإن الحب ما تعلق إلا بالأهل لا بواحد بعينه فاجعل بالك واعرف قدر أهل البيت فمن خان أهل البيت فقد خان رسول الله صلى الله عليه وسلم ومن خان ما سنه رسول الله صلى الله عليه وسلم فقد خانه صلى الله عليه وسلم في سنته

(Arebi, b.g.: , 4/139)

U donekle prepričanom prijevodu šejh Salih ef. Ibrišević to je pretočio na ovaj način:

“U iznevjeravanje Poslanika, a.s., spada i to da čovjek nema ljubavi i pažnje prema Poslanikovim ukućanima. Ljubav prema Poslaniku, a.s., i njegovim ukućanima je obaveza prema Kur’anu za sve sljedbenike Muhammeda, a.s., tako da ko ne podnosi njegove ukućane, takav ne podnosi ni njega, jer on, a.s. jedan je od ukućana te kuće. Ljubav prema njegovim ukućanima je nedjeljiva, jer se ona veže za sve ukućane, a ne samo za neke od njih, pa ti znaj vrijednost ukućana Poslanikove kuće, jer ko iznevjeri i izda ukućane Poslanikove kuće, time je iznevjerio i Allahovog Poslanika, a.s. Ko iznevjeri sunnet, odnosno zakon koji je uzakonio Allahov Poslanik, a.s., time je iznevjerio njega, a.s., po pitanju njegovog zakona.” (Ibrišević, 2016:215)

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., u više navrata upozorava prisutne na odnos i ljubav prema ashabima, a svi članovi njegove porodice, iz tog perioda, koji su primili islam ujedno su i ashabi, a također i pojedini ashabi, kao Selman el-Farisi,⁶ izdvojeni su kao članovi Ehli-bejta. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

اللَّهُ فِي أَصْحَابِي اللَّهُ اللَّهُ فِي أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ عَرَضًا بَعْدِي فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحَبِّي أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِغْضِي

أَبْغَضَهُمْ وَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَمَنْ آذَى اللَّهَ فَيُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ

“*(Bojte se) Allaha, (Bojte se) Allaha u pogledu mojih ashaba. (Bojte se) Allaha, (Bojte se) Allaha u pogledu mojih ashaba. Nemojte ih uzimati za metu poslije mene. Ko ih voli, voli ih zbog ljubavi prema meni, a ko ih mrzi, mrzi ih zbog mržnje prema meni. Ko ih uznemirava mene uznemirava, a ko mene uznemirava Allaha Uzvišenog uznemirava, a ko to učini Allah će ga brzo preuzeti.*” (Et-Tirmizi, 5/696)

U srcu jednog pravog vjernika naći će se zajedno ljubav i za Ehli-bejt i za ashabe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve sahabi ve selleme. O tome nam govore sljedeći hadisi:

مَنْ أَحَبَّ أَصْحَابِي وَأَزْوَاجِي وَأَهْلَ بَيْتِي وَلَمْ يَطْعَنْ فِي أَحَدٍ مِنْهُمْ وَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَحَبَّتِهِمْ كَانَ مَعِيَ فِي دَرَجَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

“*Ko bude volio moje ashabe, moje žene i moju kućnu porodicu, ne bude napadao nikoga od njih, te napusti dunjaluk, voleći ih, biće na mom položaju, sa mnom, na Sudnjem danu.*” (El-Hindi, 1989:11/763)

... وَلِكُلِّ شَيْءٍ أَسَاسٌ وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِهِ

“*... a svaka stvar ima svoj temelj, a temelj Islama je ljubav prema ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, i ljubav prema njegovoj kućnoj porodici.*” (El-Hindi, 1989:11/763)

Ni pretjerivanje niti mržnja

Ljubav prema Porodici Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, je dužnost, ali ona može imati i svoju suprotnost zbog njenog zanemarivanja, ali i krajnost zbog pretjerivanja.

⁶ Za kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, rekao: “سَلْمَانٌ مِنَّا أَهْلٌ” Selman je od nas, Ehli-bejta.” (Et-Taberani, 1983:6/212)

Na opasnost odbojnosti prema Ehli-bejtu ukazuju i sljedeći hadisi koji su sami po sebi jasni, te nas nedvosmisleno, upravo, na to upozoravaju:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُبْغِضُنَا أَهْلَ
الْبَيْتِ رَجُلٌ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ

“Tako mi Onoga u Čijoj Ruci je moja duša, neće nas Ehli-bejt neki čovjek zamrziti, a da ga Allah neće uvesti u Vatru.” (Hibban, 1993:15/435)

يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ
لَكُمْ ثَلَاثًا أَنْ يُبَيِّنَ قَائِمَكُمْ وَأَنْ
يَهْدِيَ صَالِكَكُمْ وَأَنْ يُعَلِّمَ جَاهِلِكُمْ
وَسَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَ لَكُمْ جُودَاءَ نَحْدَاءِ
رُحَمَاءِ فَلَوْ أَنَّ رَجُلًا صَفَنَ بَيْنَ الرُّكْنِ
وَالْمَقَامِ فَصَلَّى وَصَامَ ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ
مُبْغِضٌ لِأَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ دَخَلَ النَّارَ

“O sinovi Abdul-Muttalibovi, tražio sam troje od Allaha za vas: da učvrsti postojanog vašeg, da uputi zahvalnog vašeg, te da poduči neznanicu vašeg. I tražio sam od Allaha da vas učini darežljivim, odvažnim i milostivim. Pa kada bi neki čovjek ustrajno stajao između rukna i mekama, klanjao i postio, a mrzio kućnu porodicu Muhammedovu ušao bi u Vatru.” (El-Hakim En-Nejsaburi, 1990:3/161)

Ovaj hadis, također, potvrđuje stav da su svi muslimani iz potomstva Abdul-Muttaliba, djeda Allahovog Poslanika, s.a.v.s., od njegovog Ehli-bejta.

Čak je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, zabranio da se išta ružno govori o njegovom djedu, Abdul-Muttalibu. A šta li je tek sa njegovim časnim roditeljima za koje čujemo ili čitamo da neki olahko o njima donose različite sudove!?

Zabilježeno je da neki čovjek napao Abbasovog oca, tj. djeda Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, Abdul-Muttaliba koji je živio u džahilijetu (predislamskom dobu), pa ga je Abbas ošamario. Onda su njegovi sunarodnjaci došli i kazali: “Tako nam Allaha, i mi ćemo da ošamarimo Abbasa onako kako je on njega ošamario!”, te su se latili oružja. To je došlo do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je izašao na minber i upitao:

مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ عَلَى اللَّهِ

“Ko je najčasniji kod Allaha?” Oni su odgovorili: “Ti.” Zatim je kazao:

فَإِنَّ الْعَبَّاسَ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ لَا تَسُبُّوا
أَمْوَاتَنَا فَتُؤَدُّوا بِهِ الْأَحْيَاءَ

“Zaista, je Abbas moj i ja sam njegov. Ne vrijeđajte naše mrtve, jer time uznemiravate naše žive.” Ti ljudi su došli i kazali: “Allahov Poslanice, utičemo se Allahu od tvoje srdžbe (pa zatraži oprost za nas).” (En-Nejsaburi el-Hakim, 1990:3/371)

Zanemarivanje Ehli-bejta, ali i pretjerana ljubav, ne smiju biti razlogom podvajanja među muslimanima. Možda je najbolji primjer za to hazreti Alija koji je bio istaknuti član Ehli-bejta. Naime, Rebi'a ibn Nadžid prenosi od Alije ibn Ebi Taliba, r.a., da je rekao: “Pozvao me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, i rekao mi:

إِنَّ فِيكَ مِنْ عَيْسَى مَثَلًا أَبْغَضْتَهُ يَهُودٌ
حَتَّى بَهْتُوا أُمَّهُ وَأَحْبَبْتَهُ النَّصَارَى حَتَّى
أَنْزَلُوهُ بِالْمَنْزِلِ الَّذِي لَيْسَ بِهِ

“U tebi je primjer Isaa. Jevreji su ga mrzili, pa su potvorili njegovu majku. Kršćani su ga voljeli, pa su ga postavili na stupanj na kojem on nije.” Hazreti Alija nastavlja:

أَلَا وَإِنَّ يَهْلِكُ فِي اثْنَانِ مُحِبٌّ يُقْرَظِي بِمَا
لَيْسَ فِيٍّ وَمُبْغِضٌ يَحْمِلُهُ سَنَانِي عَلَى أَنْ
يَهْتَنِي أَلَا إِنِّي لَسْتُ بِبَنِيٍّ وَلَا يُوْحَى إِلَيَّ
وَلَكِنِّي أَعْمَلُ بِكِتَابِ اللَّهِ وَسَنَةِ نَبِيِّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا اسْتَطَعْتُ فَمَا
أَمَرْتُكُمْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ فَحَقُّ عَلَيْكُمْ
طَاعَتِي فِيمَا أَحْبَبْتُمْ وَكَرِهْتُمْ

“U pogledu mene propast će dvojica: onaj koji me voli uznoseći me sa onim što ja nemam i onaj koji me mrzi, pa ga mržnja prema meni navede da me potvara. Uistinu, ja nisam vjerovjesnik, niti se meni objavljuje. Međutim, ja radim po

Allahovoj knjizi i Sunnetu Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, koliko god to mogu, pa ono što vam naredim od pokornosti Allahu obaveza vam je poslušati me, i u onom što vam je drago i što nije.” (Ibn Hanbel, 1999:1/160)

Skoro identične izjave nalazimo i u djelu *Nehdžul-Belaga*⁷, – koje predstavlja govore, pisma i izreke hazreti Alije ibn Ebi Taliba koje je sabrao Sejjid Šerif Er-Radi:

وَسَيَهْلِكُ فِي صِنْفَانِ: مُحِبٌّ مُقْرَظٌ يَذْهَبُ
بِهِ الْحُبُّ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَمُبْغِضٌ مُقْرَظٌ
يَذْهَبُ بِهِ الْبُغْضُ إِلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَخَيْرُ
النَّاسِ فِي حَالِ الْأَنْمَطِ الْأَوْسَطِ فَالزُّمُوهُ،
وَالزُّمُوهَا السَّوَادُ الْأَعْظَمُ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ مَعَ
الْجَمَاعَةِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفِرْقَةَ! فَإِنَّ الشَّادَّ
مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ، كَمَا أَنَّ الشَّادَّةَ مِنَ
الْغَنَمِ لِلذَّنْبِ. أَلَا مَنْ دَعَا إِلَى هَذَا الشَّعَارِ
فَأَتَتْهُ، وَلَوْ كَانَ تَحْتِ عِمَامَتِي هَذِهِ

“U pogledu mene, dvije vrste ljudi će stradati: onaj koji me pretjerano voli, pa ga ta ljubav odvede od Istine, i onaj koji me pretjerano mrzi, pa ga mržnja odvede od Istine. Najbolji je čovjek, u svom odnosu prema meni, onaj koji je na srednjem putu. Zato, budite stalno na njemu i budite stalno sa većinom, jer zaista je Ruka Božija na Zajednici. Čuvajte se razilaženja zato što je onaj koji se odvoji od ljudi plijen šejtanu, upravo kao što je ovca koja se odvaja od stada plijen vuku. Pri pazite, ko god zove tome smjeru – ubijte ga, čak ako se krije i pod turbanom ovim mojim.” (Ibn Ebi Talib, 1994:111)

U pogledu pretjerane ljubavi prema Ehli-bejtu iz koje se rađa jedna druga krajnost, tj. mržnja prema ashabima, eš-šejhul-ekber Muhjiddin Ibn Arebi vrlo je kritičan prema nekim ekstremnim učenjima, među našom

⁷ Zbirka govora, izreka i pisama Alije ibn Ebi Taliba koje je sabrao Sejjid Šerif Er-Radi. Veliki islamski reformator Muhammed Abduhu napisao je jedan od najpoznatijih komentara. Ovaj Abduhuov komentar je više puta štampan. (Abduhu, 1996) Dr. Subhi

Salih, sa vrlo opširnim uvodom i svim potrebnim indexima, uradio je naučnu valorizaciju *Nehdžul-belage*. (Salih, bez godine) Prijevod djela na naš jezik uradili su prof. dr Rusmir Mahmutćehajić i Mehmedalija Hadžić. (Ibn Ebi Talib, 1994)

braćom šiijama. Na žalost, ekstremnih učenja ima na svim stranama. On ovako kaže:

وعلى هذا جرى أهل البدع والأهواء فإن الشياطين ألفت إليهم أصلاً صحيحاً لا يشكون فيه ثم طرأت عليهم التلبيسات من عدم الفهم حتى ضلوا فينسب ذلك إلى الشيطان بحكم الأصل ولو علموا إن الشيطان في تلك المسائل تلميذ له يتعلم منه وأكثر ما ظهر ذلك في الشيعة ولا سيما في الإمامية منهم فدخلت عليهم شياطين الجن أولاً بحب أهل البيت واستفراغ الحب فيهم ورأوا أن ذلك من أسنى القربات إلى الله وكذلك هو لو وقفوا ولا يزيدون عليه إلا أنهم تعدوا من حب أهل البيت إلى طريقتين منهم من تعدى إلى بغض الصحابة وسبهم حيث لم يقدموهم وتحيلوا أن أهل البيت أولى بهذه المناصب النبوية فكان منهم ما قد عرف واستفاض وطائفة زادت إلى سب الصحابة القديح في رسول الله صلى الله عليه وسلم وفي جبريل عليه السلام وفي الله جل جلاله حيث لم ينصوا على رتبهم وتقديمتهم في الخلافة للناس حتى أنشد بعضهم ما كان من بعث الأمين أميناً وهذا كله واقع من أصل صحيح وهو حب أهل البيت أنتج في نظرهم فاسداً فضلوا وأضلوا فانظر ما أدى إليه الغلو في الدين أخرجهم عن الحد فانعكس أمرهم إلى الضد قال تعالى يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَصْلُوا كَثِيراً وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ

“I tako postupaju novatori i ostrašćeni, jer su im šejtani ubacili nešto što je, u svojoj osnovi ispravno, i u što oni ne sumnjaju, a zatim su, zbog nesposobnosti ispravnog razumijevanja, bili obmanuti, pa su zalutali. To se svakako, u osnovi, pripisuje šejtanu. A kamo

sreće da znaju da je šejtan, u tim pitanjima, učenik takvog i da od njega uči!? Ovo se najučestalije javlja kod šiija, posebno imamija među njima. Šejtani džinski im prvo pristupe kroz ljubav prema Ehli-bejtu i izlivanju ljubavi prema njima, te oni smatraju da je to najistaknutiji način približavanja Allahu, što i jeste. Samo kada bi se oni zaustavili i više na to ne dodavali!? Međutim, oni su zbog ljubavi prema Ehli-bejtu otišli u dvije krajnosti. Neki, među njima, pretjerali su u mržnji ashaba i njihovom vrijeđanju i psovanju, jer nisu njima⁸ dali prednost, pa su umislili sebi da je Ehli-bejt bio preći u pogledu ovosvjetskih položaja. Među takvima, ima onih koji su shvatili istinu i njih je veliki broj. Druga skupina je pored vrijeđanje ashaba dodala grdnju i predbacivanje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme, Džibrilu, alejhisselam, i Allahu Uzvišenom, jer nisu dostavili nedvosmisleni tekst (*nass*)⁹ o njihovom položaju i prednosti u *hilafetu* ljudima, tako da je neko od njih sročio: ‘Onaj Koji posla povjerljivoga nije bio povjerljiv!’ Ovo je sve stvarnost, iako je osnova ispravna, a to je ljubav prema Ehli-bejtu koja je njihovom poimanju nanijela takvu štetu da su zalutali i druge zaveli. Dobro obrati pažnju do čega je dovelo pretjerivanje u vjeri! Izvelo ih je iz okvira i obrnulo njihovo stanje u suštu suprotnost. Uzvišeni je rekao: ‘*Reci: – O sljedbenici Knjige, ne zastranjajte u vjerovanju svome, suprotno istini, i ne povodite se za prohtjevima ljudi koji su još davno zalutali, i mnoge u zabludu odveli, i sami s pravog puta skrenuli!*’ (Kur’an: El-Maide: 77.)” (Arebi, b.g.: 1/282)

Govoreći o umjerenosti u pogledu Ehli-bejta, upravo kroz primjer hazreti Alije, Said Nursi kaže: “Nije dobro ni pretjerivati ni podbacivati u bilo čemu. Ispravni i dosljedni put je sredina i umjerenost, i Ehli-sunnet i džema’at je odabrao taj pravac. Ali,

nažalost, kako su se god neke ideje haridžija i vehabizma uvukle pod plaštom Ehli-sunneta i džema’ata, tako isto i dio onih koji su zavedeni politikom kao i ateisti kritiziraju — da nas Allah sačuva — hazreti Aliju, r.a., govoreći: ‘*On je u potpunosti bio neuspješan u rukovođenju Hilafetom, jer nije imao pojma o politici i u svoje vrijeme bio nesposoban upravljati ummetom.*’ Naspram ove nepravedne optužbe od strane takvih, Šiije su zauzele srdit i nezadovoljan stav prema Ehli-sunnetu. A činjenica je da načela Ehli-sunneta i temelji njihovog pravca uopće ne proishode dotična mišljenja, nego, ustvari, dokazuju suprotno. Zbog toga apsolutno je nemoguće okriviti pravac Ehli-sunneta za ideje koje su potekle od haridžija i ateista. Naprotiv, pripadnici Ehli-sunneta su bliskiji Aliji, r.a., od Šiija. Oni u svim hutbama i dovama spominju hazreti Aliju, r.a., s pohvalom i uvažavanjem koje on i zaslužuje. Posebno se u tome ističu evlije i prosvijetljeni znalci, koji su u apsolutnoj većini pripadnici pravca Ehli-sunneta i džema’ata, jer oni njega uzimaju za svoga duhovnog upravitelja i kao Šah-i velajet. Šiije se ne bi trebale neprijateljski odnositi i sučeljavati sa Ehli-sunnetom propuštajući tako haridžije i ateiste koji su istovremeno neprijatelji i Šiija i Sunnija. Jedan dio Šiija, čak, napušta i vjerovjesnički sunnet iz pakosti prema Ehli-sunnetu!” (Nursi, 2007:41-2)

Eš-Šejul-ekber, Mujiddin Ibn Arebi govoreći o posebno odabranim Allahovim robovima, u kontekstu kur’anskog ajeta: *– إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمُتَوَسِّمِينَ – U tome su, zaista, znaci za one koji o tome pronicljivo razmišljaju.*” (Kur’an: El-Hidžr, 75.), te vjerovjesničkog hadisa: *– اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ – Čuvajte se pronicljivog pogleda vjernika, jer on gleda sa Allahovim svjetlom.*” (Et-Tirmizi, 5/149.), govori kako je u provinciji Diyarbakır, u mjestu Düneysir (لقبت واحدا منهم بدنيسير من ديار بكر), sreo jednog od takvih Njegovih roba, pa kaže: “Kod ovoga kojeg sam ja sreo zadržavalo se to da su mu tokom čitave godine otkrivane i činjene prepoznatljivim rafidije (pripadnici jedne

⁸ Tj. najužim članovima Ehl-bejta.

⁹ “*Nass* u usulusko-tefsirskoj terminologiji označava šerijatski tekst (ajet ili hadis) koji ukazuje na jedno jasno i određeno

značenje bez podrazumijevanja drugog. Ukoliko šerijatski tekst ukazuje na jedno značenje ali podrazumijeva i druga, onda se on naziva *zahir*.” (Halilović, 2003:32)

šiijske sekte). On ih je viđao u likovima svinja. Kada bi mu došao čovjek koji se nije otkrivao, tj. koji je tajio da je te sekte i tog pravca i niko nikad nije znao da je on to, a on sam po sebi je takav i vjeruje kako ta sekta vjeruje, kada bi ga taj velija (bogougodnik) vidio, vidio bi ga u liku svinje. Pozivao bi ga i govorio bi mu: 'Pokaj se Allahu, zaista si ti šiija rafidija.', tj. te sekte. Dotični bi se začudio tome. Ukoliko bi se pokajao i bio iskren u svome pokajanju, vidio bi ga čovjekom, a ukoliko bi se samo jezikom pokajao a i dalje krio svoj pravac i svoje vjerovanje u sebi, on bi ga i dalje vidio svinjom, te bi mu govorio: 'Lažeš kad kažeš da si se pokajao!' Ukoliko bi bio iskren u kajanju, rekao bi mu: 'Istina je da si se pokajao!' Dotični bi na osnovu toga mogao znati da je otkrovenje tog velije istinsko i da treba napustiti tu sektu i to učenje. Spomenutom veliji slično se desilo sa dvojicom šafijskih pravnik, koji su krili da su vjerovanja svojstvenog tog šiijskoj sekti, iako joj zvanično nisu pripadali. Oni to nisu ispoljavali, iako su ustrajavali na tome, imajući loše vjerovanje i gajeći loše mišljenje o Ebu Bekru i Omeru a previše naglašavajući i dajući prednost Aliji, r.a. Kada su ta dvojica došli do njega, on je naredio da ih odstrane od njega, jer mu je Allah njihove nutrine pokazao u likovima svinja, a taj lik (lik svinje) bio je znak koji mu je Allah dao da pomoću njega poznaje sljedbenike te sekte i tog pravca. Njih dvojica su znali da niko na Zemlji nema uvida u njihovo stanje i strogo su se ponašali u skladu sa tradicijom i bili poznati po tome te su mu na osnovu toga prigovorili: 'Zašto nas odstranjuješ?' On im reče: 'Vidim vas u likovima svinja, a to je znak koji mi je Allah dao kao dokaz za one koji su na takvom pravcu.' Oni se pokajale u sebi kada čuše to, a on im reče: 'Vi ste ovog časa napustili to vjerovanje i taj pravac, jer vas ja sada vidim u likovima ljudi.' Oni su se začudili tome i kajali su se Allahu.' (Arebi, 2007:148-9)

Časni roditelji Allahova Poslanika, a.s.

Što se tiče roditelja Allahovog Poslanika, s.a.v.s., hazreti Abdullaha i hazreti Amine, r.a., šejhul-islam, imam i hafiz *hadisa*, Dželaluddin Es-Sujuti, te brojni drugi učenjaci smatraju da časni roditelji, r.a., ulaze u period *fetret*-a, razdoblja u kojem nije bilo objave niti vjerovjesnika, a na koje se odnosi ovaj ajet: *"A Mi nijedan narod nismo kaznili dok poslanika nismo poslali!"* (Kur'an: El-Isra, 15.), te da su konsekvntno tome pošteđeni od kazne.¹⁰

Kada je upitan fekih i muhaddis, imam Ebu Bekr Ibnul-Arebi El-Maliki o čovjeku koji kaže za hazreti Abdullaha da je, *ne'uzu billahi*, u Vatri, odgovorio je: "Prokletnik je prema ajetu: *'One koji Allaha i Poslanika Njegova budu vrijeđali, Allah će i na ovom i na onom svijetu prokleti, i sramnu im patnju pripremiti.'*" (Kur'an: El-Ahzab, 57.) Zaista, nema većeg vrijeđanja od toga da se kaže da mu je otac u Vatri?!"

Pored toga, imam Es-Sujuti, kaže da je navedeno u predajama kako je Allah Uzvišeni proživio časne roditelje i da su oni povjerovali i priznali Njegova Poslanika, s.a.v.s., te da je na tome stanovištu grupa hafiza *hadisa*: Hatib El-Bagdadi, Ibn Asakir, Ibn Šahin, Es-Suhejli, El-Kurtubi i dr. (Vidjeti: Es Subki, 1351-1353. h.g.:9/94-101. i Eš Ša'rani, 1959:2/57.)

I na kraju sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, je rekao da će mu Allah Uzvišeni na Sudnjem danu dati ono što bude tražio za svoje roditelje:

مَا سَأَلْتُهُمَا رَبِّي فَبِعْطِينِي فِيهِمَا وَإِنِّي لَقَائِمٌ يَوْمَئِذٍ الْمَقَامِ الْمَحْمُودِ

"Šta god zamolim svoga Gospodara za njih dvoje to će mi i dati za njih dvoje. Tada ću stajati na Mekami-mahmudu – Mjestu hvaljenome." (En-Nejsaburi el-Hakim, 1990: 2/396)

Hazreti Abdullah je rođen u Mekki, 553. godine, 18 godina prije Godine slona. Po nekim mišljenjima,

rođen je 25, odnosno 28 godina prije Godine slona. U Mekki je odrastao kod svoga oca, Abdul-Muttaliba koji je kao vođa Kurejšija bio zadužen za ugošćavanje hadžija i drugi gostiju, te rješavanju međuljudskih odnosa. Zbog izuzetno lijepog ponašanja bio je omiljen među ljudima, te se je bavio trgovinom zajedno sa svojim ocem. (Vidjeti: Džafić, 2018:50-51)

Nadimak *Ibnuz-zebihajn* – sin dvije žrtve, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upravo je dobio po svome ocu hazreti Abdullahu: "Prva žrtva je Ismail, a.s., sin Ibrahima, a.s., i predak Muhammeda, a.s., koji je spašen žrtvovanjem ovna, a druga žrtva je h. Abdullah ibn Abdulmuttalib, otac Muhammeda, a.s., koji je spašen žrtvovanjem 100 deva." (Džafić, 2018:52)

O preseljenju i mezaru hazreti Abdullaha, Jusuf-ef. Džafić, između ostaloga kaže: "Dok je supruga h. Amina bila trudna sa Muhammedom, a.s., h. Abdullah je u avgustu/septembru 570. godine, u mjesecu redžebu, otišao u Šam (Levant) radi trgovine. Pri povratku se razbolio, te je svratio u Medinu kod svojih pradaidži iz porodice Nedždžar. Tu je i preselio na Ahiret u septembru/oktobru 570. godine, u mjesecu ša'banu. Ukopan je u kući En-Nabige el-Dža'dija, r.a., (Dar En-Nabiga el-Dža'di), pjesnika i kasnije ashaba, iz porodice (Benu) Adijj ibn en-Nedždžar. Tako je Muhammed, a.s., postao siročić (jetim), dok je još bio u utrobi majke, koja je bila u drugom mjesecu trudnoće.

Kuća En-Nabiga el-Dža'dija, koja predstavlja turbe h. Abdullaha, nalazila se zapadno od Poslanikove džamije, u sokaku Tival (Zukaku-t-Tival). Poslanik, a.s., je prvi put posjetio turbe svoga oca, kada je imao šest godina, u pratnji svoje majke h. Amine, djeda h. Abdulmuttaliba i odgajateljice Ummu Ejmen Bereke, r.a. Poslije hidžre u Medinu, Poslanik, a.s., je često posjećivao turbe svoga

¹⁰ Opšrinu studiju o ovome pitanju pogledati u: El-Kusajjir, 1430., h.g.:282-338.

oca, a nerijetko je i klanjao u Nabiginj kući. Zbog toga se ta kuća u izvorima ponekad naziva Mesdžid Dar En-Nabiga (Džamija Nabiginjine kuće).

U abbasijsko doba kuća je pretvorena u džamiju. Na kompleksu su više puta rađeni zahvati kroz historiju. Zadnji zahvati su rađeni u doba osmanske uprave Medinom (1517-1919). Zanimljivo je spomenuti da je Hasan Bošnjak (1784-1870), znameniti učenjak, pjesnik i hatib Poslanikove džamije u Medini, bošnjačkih korijena, spjevao tarih (hronogram) povodom obnove h. Abdullahovog turbeta 1830. godine (1246. god. po Hidžri). Obnovu je naredio osmanski sultan Mahmud II (1808-1830). Tarih, u prijevodu Hase Popare, glasi:

*Evo tariha za godinu gradnje,
Što odražava dobrotu graditelja,
Koji je Abdullahu, najljepšem ocu,
kabur podigao,
Kako je sultan (Mahmud) naredio.
Godina 1246/1830.*

Kompleks je bio uzgor do 1976. godine, kada su saudijske vlasti uništile ne samo džamiju i turbe, nego i sami kabur. Mjesto kompleksa je danas dio mermernog dvorišta Poslanikove džamije. Nije nam poznato da li su kosti h. Abdullaha ostale ispod mermernih ploča ili su odnešene na neku drugu lokaciju.” (Džafić, 2018:52-3)

Majka Allahova Poslanika, s.a.v.s., hazreti Amina rođena je, također, u Mekki, oko 555. godine: “Amina se isticala među Kurejšijkama svojom ljepotom, porijeklom, plemenitošću, rječitošću, oštroumnosću, ahlakom, tako da su mnogi mladići željeli da se ožene njome.” (Džafić, 2018:266)

Hazreti Amina kazuje da nije osjećala nikakve bolove tokom trudnoće, kao ni prilikom rađanja Allahova Poslanika, s.a.v.s.: “Kada je rodila Muhammeda, a.s., vidjela je prelijepo dijete čije je lice bilo prekriveno svjetlošću, u položaju za sedždu, kako gleda u nebo, osunčeno i već presječene pupčane vrpce. Ta svjetlost je bila toliko jaka da je

ispunila prostoriju, a h. Amina je ugledala dvorce grada Busre, koji su se nalazili u dalekoj Siriji. Djed Abdulmuttalib je bio presretan zbog rođenja svoga unuka tako da ga je uzeo i tavafio zajednom sa njim oko Kabe. Nazvao ga je Muhammedom (Onaj koji je mnogo hvaljen), kako bi bio hvaljen i na zemlji i na nebu.” (Džafić, 2018:267)

Govoreći o preseljenju i mezaru hazreti Amine, Jusuf-ef. Džafić, kaže: “Kada je Poslanik, a.s., imao 6 godina, 577. godine Amina je otišla da posjeti kabur svoga muža Abdullaha i njegove pradaidže iz porodice (Benu) Nedždžar u Medini. Na put su zajedno sa njom krenuli: Poslanik, a.s., Abdulmuttalib, Poslanikov djed, i Ummu Ejmen Bereka, r.a., Poslanikova odgajateljica. No, h. Amina se pri povratku razbolila i preselila na Ahiret u mjestu Ebva’ (selo u blizini grada Rabiga, oko 250 km sjeverno od Mekke).

Kasnije, u vrijeme Abbasija, iznad njenog mezara su podignuti nišan i turbe. Turbe je zadnji put obnavljano u osmansko doba, kada je podignuta kupola. Saudijske vlasti su 1926. godine uništile h. Aminin nišan i turbe, te oko kabura podigle visoki zid. No, krajem 1990-ih uništen je i taj zid oko kabura. Na kraju, u martu 2000. godine su uništeni i svi vidljivi znaci kabura. Od tada, skoro svake godine, saudijske vlasti iznova uništavaju h. Aminin kabur, pošto hodočasnici koji dolaze na umru i hadždž, prilikom zijareta njenog kabura, krišom ga kamenjem ograđuju. Tako je npr. saudijski kralj Selman 21. ša’bana 1438. god. po Hidžri (17. maj 2017. godine) izdao kraljevsku naredbu da se kabur ponovo uništi, tj. da se kamenje oko njenog kabura ponovo ukloni.” (Džafić, 2018:267-8)

Zaključak

Jedno od temeljnih pitanja na kojima se podijelio islamski svijet tokom svoje, četrnaest vijekova duge, povijesti jeste porodica Allahovog Poslanika, s.a.v.s.. Mi, kroz

naš rad, upravo želimo da skrenemo pažnju da je odabranost, vrijednost i ljubav prema Ehli-bejtu nešto zajedničko svim muslimanima, nešto što treba da bude kohezivni faktor, a nikako razlog podvajanja i međusobnih osuda.

Porodica Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve selleme, je naše kolektivno dobro, na koje svi imamo pravo, a u čijoj ljubavi, poštivanju i prihvatanju mi, individualno, možemo biti bolji jedni od drugih: “Znanje o životu, riječima i djelima porodice i potomaka poslanika Muhammeda, s.a.v.s., nije ni sufijska, ni ši’ijska, ni sunnijska baština. To je pravo svakog sljedbenika Muhammeda, s.a.v.s.. To je pravo i obaveza svakog muslimana...” (Karahodžić, 2006:8)¹¹

Uz sve navedeno, ne treba zaboraviti ni činjenicu da kako je, bez sumnje, velika privilegija i čast biti krvno vezan za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tako je velika čast biti moralan, pošten, grijeha se čuvati i Allaha Uzvišenog bojati.

Kako je zabranjeno da se išta ružno govori o djedu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Abdul-Muttalibu, još je opasnije negativno se izražavati o njegovim, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, časnim roditeljima, hazreti Abdullahu i hazreti Amini, r.a.

Nadamo se da je ovaj rad, inša-Allah, skromni doprinos boljem poimanju Ehli-bejta, tj. razumijevanju značaja i važnosti članova i potomaka iz Ehli-bejta, približavanju njihove uloge kao uzora i ideala naših života, jačanju naše ljubav prema Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj Porodici, te našem učvršćivanju u njihovom slijedenju i uvažavanju do zadnjeg našeg *nefesa*.

Molimo Allaha Uzvišenog da nas učvrstite u dosljednom slijedenju puta kojeg je On, Uzvišeni trisirao životom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., životima njegove porodice i njegovih ashaba, radijallahu anhu edžmein. AMIN.

¹¹ Iz Predgovora Midhata Čelebića.

Literatura

- (2001) *Prijevod Kur'ana sa tefsirirom i komentarom na bosanskom jeziku*. Bavaria Verlag, München: SKD.
- Abduhu M. (1966) *Šerhu Nehdžil-belagati*. Bejrut: Darul-fikr.
- Arebi M.I. (2007) *Mekanska otkrovenja II*. Sarajevo.
- Arebi M.I. (b.g.) *El-Futubatul-mekkiyyetu*. Bejrut: Daru Sadir.
- Asad M. (2004) *Poruka Kur'ana*. Sarajevo: El-Kalem.
- Avdić I. (2003) *Imali li Ehli-bejta u Kur'anu*. : Ehli bejt u Bosni i Hercegovini – Zbornik radova “Međunarodnog simpozija o Ehli bejtu” održanog 25. i 26. maja 2003. godine u Sarajevu. Sarajevo. Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”.
- Čelebić A. (1986) *Aspekti ljubavi prema Bogu – Ljubav prema Ehli-Bejtu*. Sarajevo: Islamska misao
- Džafić J. (2018) *Allahov poslanik i njegova porodica (ehli-bejt)*. Tuzla: MIZ – Tuzla.
- El-Adžluni I.I.M. (1988) *Kešful-hafa ve muzilul-ilbas ammeštehere minel-ehadisi ala elsinetin-nas*. Bejrut: Darul-kutubil-'ilmijje.
- El-Bedr A.I.H.A. (2001) *Fadlu Ehli-bejti ve uluvvu mekanetihim inde eblis-Sunneti vel-džema'ati*. Rijad: Daru Ibnil-Esir.
- El-Buhari M.I.I. (1987) *Sahibul-Buhari*. Bejrut: Daru Ibn Kesir.
- El-Hanbeli I.R. (2004) *Buđenje ambicija*. Sarajevo: Bookline.
- El-Hejtemi A.I.H. (1997) *Es-sava'ikul-muharrika ala ehli-refdi ved-dalai vez-zendika*. Bejrut: Muessesetur-Risale.
- El-Hindi A.I.H. (1989) *Kenzul-'ummalfi sunenil-akvali vel-efa'ali*. Bejrut: Muessesetur-Risale.
- El-Kazyini I.M. *Suneu Ibni Madže*. Bejrut: Darul-fikr.
- El-Kusajjir A.I.A. (1430., h.g.) *El Ehad-siul-muskiletu fi tefsiril-Kur'ani-kerimi ('ardun ve dirasetun)*. El-Memlektul'arebijetus-su'udijjetu: Daru Ibnil-Dževziji lin-nešri vet-tevzi'i.
- El-Vabil J.I.A. (2001) *PREDZNACI SUDNJEG DANA, mali – srednji – veliki*. Sarajevo.
- En-Nejsaburi M.I.A.H. (1990) *El-Mustedrek ales-sahibajn*. Bejrut: Darul-kutubil-ilmijje.
- En-Nejsaburi M.I.A.H. (1990) *El-Mustedrek ales-sahibajn*. Bejrut: Darul-kutubil-ilmijje.
- En-Nejsaburi M.I.H. *Sahibu Muslim*. Bejrut: Daru ihjait-turasil-arebijj.
- En-Nesai A.I.Š. (1991) *Sunenun-Nesai el-kubra*. Bejrut: Darul-kutubil-'ilmijje.
- Es-Sehimi S. I. S. (2004.) *El-'Akidetu fi Ehli-bejti bejnel-ifrati vet-tefriti*. Kairo: Mektebetut-turasil-islamijji.
- Es-Sidžistani E.D. *Sunenu Ebi Davud*. Darul-fikr.
- Es-Subki M.M.H. (1351-1353. h.g.) *El-Menbelul-'azibul-mevrudu – šerhu Suneni Ebi Davud*. Kairo: Matbe'atulistikameti.
- Eš-Šarani A. (1959) *El-Jevakitu vel-dževahiru*. Kairo: Šeriketu mektebeti ve matbe'ati Mustafa El Babi El Halebi ve evladihi bi Misr.
- Et-Taberani E.K. (1415. h.g.) *El-Mudžemu-l-evsetu*. Kairo: Darul-haremejn.
- Et-Taberani E.K. (1983) *El-Mudžemu-l-kebiru*. Mosul: Mektebetuz-Zehra.
- Et-Tirmizi E.I. *Sunenut-Tirmizi*. Bejrut: Daru ihjait-turasil-'arebijj.
- Hadžić K. (1988) *Muhammedov a. s. Ehli-Bejt (Porodica)*. Sarajevo: Takvim Rijaseta islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.
- Halilović S. (2003) *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*. Ehli-bejt u Bosni i Hercegovini – Zbornik radova “Međunarodnog simpozija o Ehli-bejtu” održanog 25. i 26. maja 2002. godine u Sarajevu. Sarajevo: Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”.
- Halilović S. (2010) *Sira – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*. Sarajevo: El-Kalem i Islamski pedagoški fakultet u Zenici.
- Hanbel A.I. (1999) *Musnedu Ahmed*. Muessesetur-Risale.
- Hejkel M.H. (2004) *Život Muhameda, a. s.* Sarajevo: El-Kalem.
- Hibban M. (1993) *Sahibu Ibni Hibban*. Bejrut: Muessesetur-risale.
- Ibn Kesir I. (1994) *Tefsirul-Kur'anil-'azim*. Kuvajt.
- Ibn Kesir I. (2000) *Tefsir Ibn Kesir – skraćeno izdanje*. Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH.
- Ibrišević S.F. (2016) *Iz sufijske riznice*. Sarajevo: Sufijski centar Sarajevo.
- Jemani M.A. (1998) *Allimu evladekum mehabbete ali bejtin-Nebijj*. Džidda: Darul-Kibleti.
- Karahodžić M. (2006) *Lađa spasa*. Sarajevo: Bemust.
- Nursi B.S. (2007) *Odsjaji*. Sarajevo. Rejhan.
- Qutb S. (1999) *U okrilju Kur'ana*. Sarajevo: FIN.
- Salih S. *Nehdžul-belaga*. Kom: Muessetsetu Darul-hidžreti.
- Sedić F. (1996) *Mali predznaci Sudnjeg dana*. Aktivna islamska omladina.
- Talib A.I.E. (1994) *Staza rječitosti – govori, pisma i izreke*. Zagreb.
- Tejmijje I. (1984) *Fadlu Ehli-bejti ve hukukubum*. Džidda: Darul-kibleti.
- Tuhmaz A.M. (2002) *Hanefijski fikh – Knjiga 1*. Sarajevo.
- Valjevac M. (2004) *Vrijednost i značaj donošenja salavata*. Zenica.

الموجز

أهل البيت في المصادر التقليدية السنية

مينا فاليفاتس ومنصور فاليفاتس

يؤكد القرآن الكريم والحديث النبوي أن رسول الله محمد صلى الله عليه وسلم هو خير عباد الله ورسوله، وآله هم خير الناس. وتشير الآيات القرآنية والأحاديث النبوية بصورة مباشرة وغير مباشرة إلى سمو مكانة آل البيت. فالأمر بالصلاة على رسول الله صلى الله عليه وسلم يعني أيضاً الصلاة على آل بيته. ومن المزايا الخاصة لآل البيت

Summary

AHLU-L-BAYT IN SUNNI TRADITION

Mina Valjevac
Mensur Valjevac

By the word of the Qur'an and the Hadith, Allah's Messenger, Muhammad (p.b.u.h), is Allah's most chosen slave and His messenger and his family is the most chosen family. Their praiseworthiness is directly and indirectly pointed out by ayahs of the Qur'an and the text of the Hadith of Allah's messenger, sallallahu 'aleyhi we 'ala alyhi we selleme. It is an imperative to

أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بشر بخروج رجل من عترته في آخر الزمان يكون مهدياً للأرض وجميع ساكنيها، فيملأ الأرض قسطاً وعدلاً، كما ملئت ظلماً وجوراً. وهناك أناس من سلالة أهل البيت لا يستحقون هذا النسب الشريف. فالمؤمنون الصادقون الذين يجتنبون المعاصي ويتقون الله هم جزء من آل بيته صلى الله عليه وسلم. إن محبة أهل بيت رسول الله صلى الله عليه وسلم واجبة، والتفريط بها أو المغالاة فيها يؤديان إلى نتائج عكسية. ومعروف أن الذي رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يعذبان.

الكلمات الرئيسية: أهل البيت، الاصطفاء، القيمة، الخلق الحميد، المحبة، المسؤولية، الوالدان.

ask for blessings for His family equally as we ask for blessings for the Messenger himself in all our supplications.

One exceptional significance of Ahlu-l- bayt lies in the fact that the Messenger (p.b.u.h) revealed that a man will come in the End of Time (*ahiruz-zeman*) from his Ahlu-l- bayt who will be rightly guided and gifted (*mehdi*) to the Earth and all its inhabitants, where he will re-establish the lost balance and the harmony and will bring justice to earth brimming with injustice. Some descendants of Allah's Messenger (p.b.u.h) are not worthy of their belonging. Morally faithful who restrain from sin and fear Allah are part of his (p.b.u.h) blessed family. Love towards the Family of Allah's Messenger (p.b.u.h) is an obligation, it should not be neglected nor should one go to extremes in exaggeration. The honourable parents of Allah's Messenger (p.b.u.h) are exempted from punishment.

Key words: Ahl-ul-bayt, chosen, worthiness, value, morality, love, responsibility, parents.